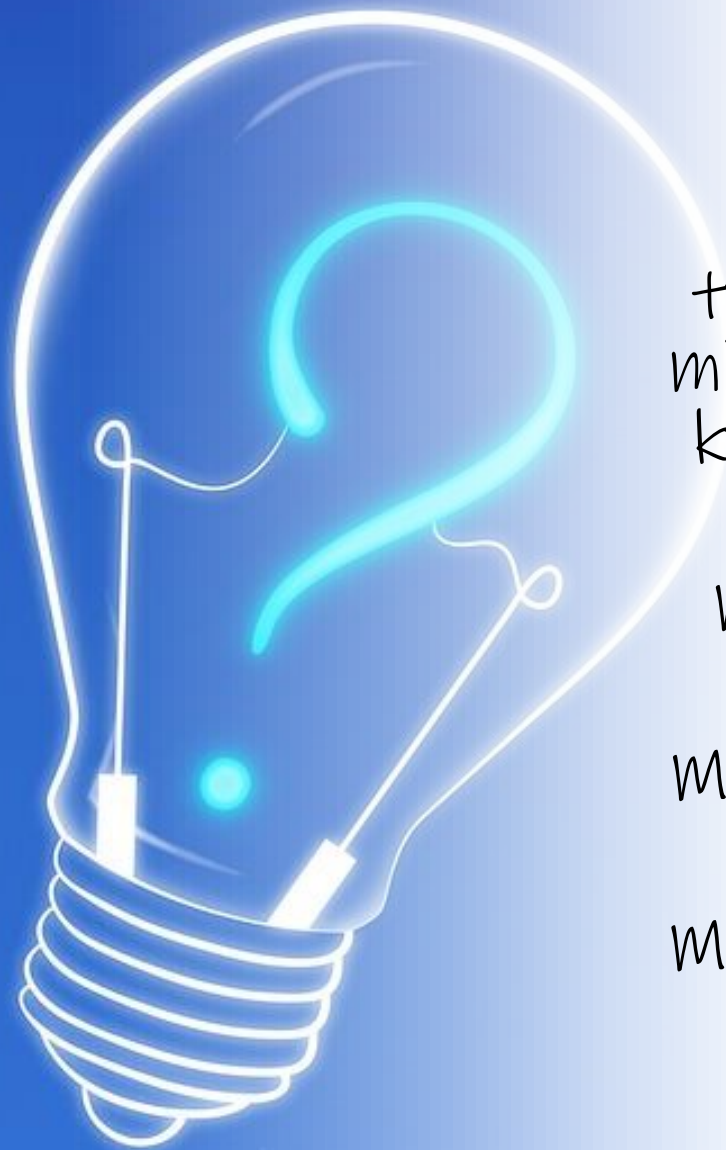

POMM1083 Suomen kielen ja kirjallisuuden pedagogiikka

Tarnanen & Kainulainen
syksyllä 2024

Millaisia ajatuksia,
tunteita, kokemuksia
mielesi nousee suomen
kielen ja kirjallisuuden
oppiaineesta?

Mitä äikässä pitäisi
opettaa?

Millaiseksi äikän opeksi
toivot tulevasi?

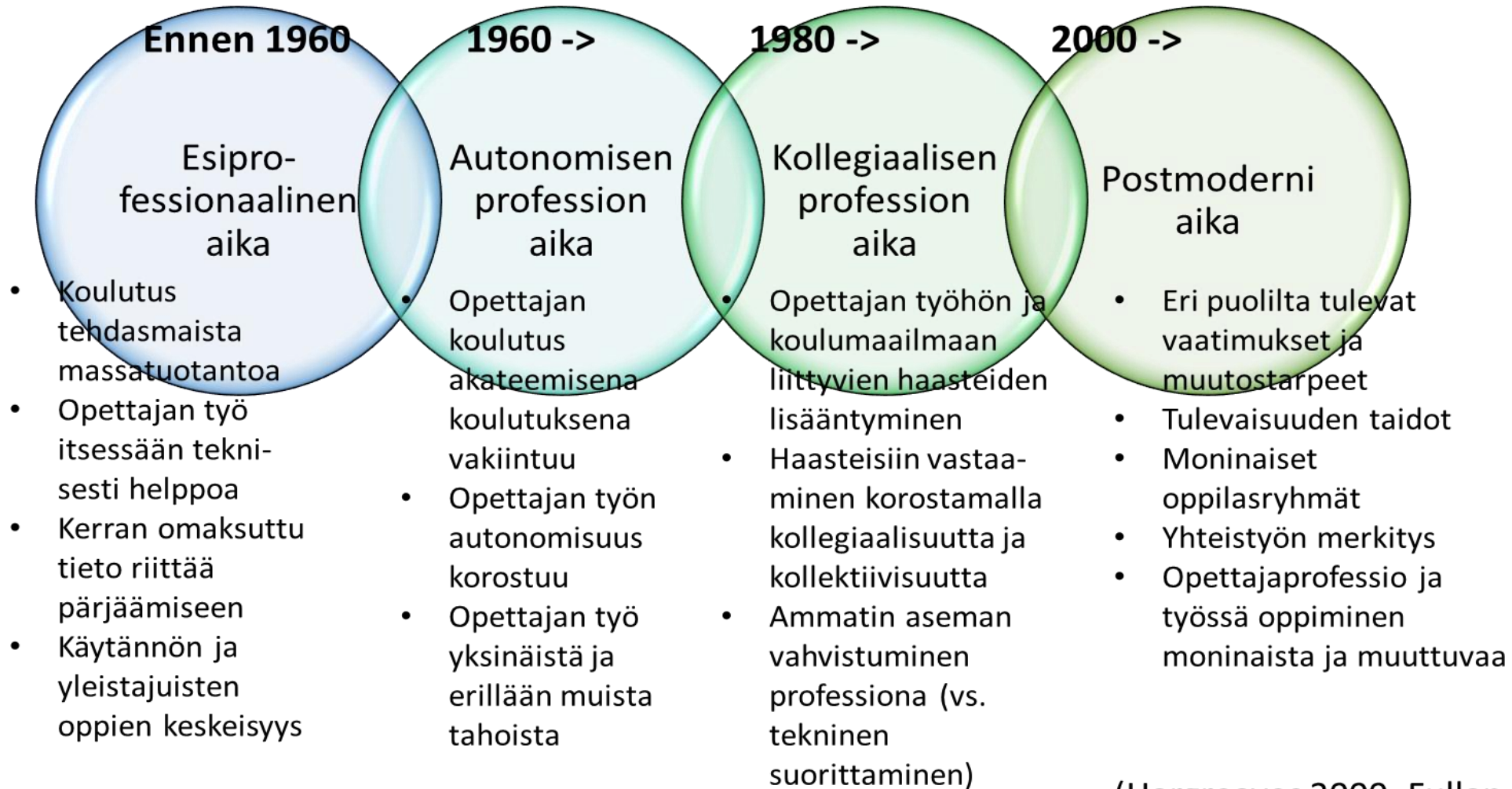
Mitä sinun on opittava
äikän POMEissa?

Miksi ja ketä varten koulu on ylipäättään olemassa ja mitä siellä tulisi opettaa?

Opettajaprofessio

- miten näkyy suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineessa?

(Hargreaves 2000; Fullan & Hargreaves 2016)

1856-65

1856 suomen kieli
oppikoulun
opetusaineeksi

1865 suomen kieli
oppikoulun
opetuskieleksi

1920-21

äidinkieli ja
kirjallisuus
oppiaineeksi ja
opetussuunnitelma-
työn
käynnistyminen

1921 äidinkielen
koe omaksi
kokeeksi

1950-60

tärkeää kirjakielen ja
kansallisen kirjallisuuden
opettaminen:
hyvä ja virheetön
kirjakieli opitaan
opiskelemalla huolellisesti
kielioppia;
lausunta ja puhetaito

informaatioteoria
(kielen sosiaalinen
luonne ja välineellisyys);
kirjallisuuden
opetuksessa kaikille
yhteinen kaanon;
käytännön
kielikäyttötaidot;
vuorovaikutustaidot

1970-luku

kieli elävä ja havainnoitava
ilmiö;
kielen variaatio; kieli
viestinnän välineenä;
Wieverin & Shannonin malli
viestinnästä;
yhteiskunnan ja työelämän
vaatimusten huomioiminen;
aineista kirjoitelmia ja
kirjoitusharjoituksia;
kirjallisuudessa elämyspedagogiikasta
analyysi-pedagogiikkaan

1980-luku

Tekstilingvistinen
kielen kuvaus;
kielentuntemus;
tilanteinen
kielenkäyttö;
kielestä puhumisen
käsitteet (yläaste);
taitoalueiden hierarkia;
prosessikirjoittaminen;
kirjallisuuden vähäisempi
näkyminen

1990-luku

kirjoittamisen arvioinnin kehittäminen; tekstilajiajattelu; yo-kokeeseen aineistopohjainen aine; PUHVI-koe; kirjallisuusnäytteistä kokonaisteoksiin; oppiaineen nimen muutos

2000-luku

kielenkäytön tilanteisuuden ja yhteisöllisyyden korostuminen; ammatillinen kielenkäyttö; medialukutaito; kieli- ja tekstitiedon kiinnittyminen tekstilajeihin; yo-kokeeseen tekstitaitokoe

2010-luku

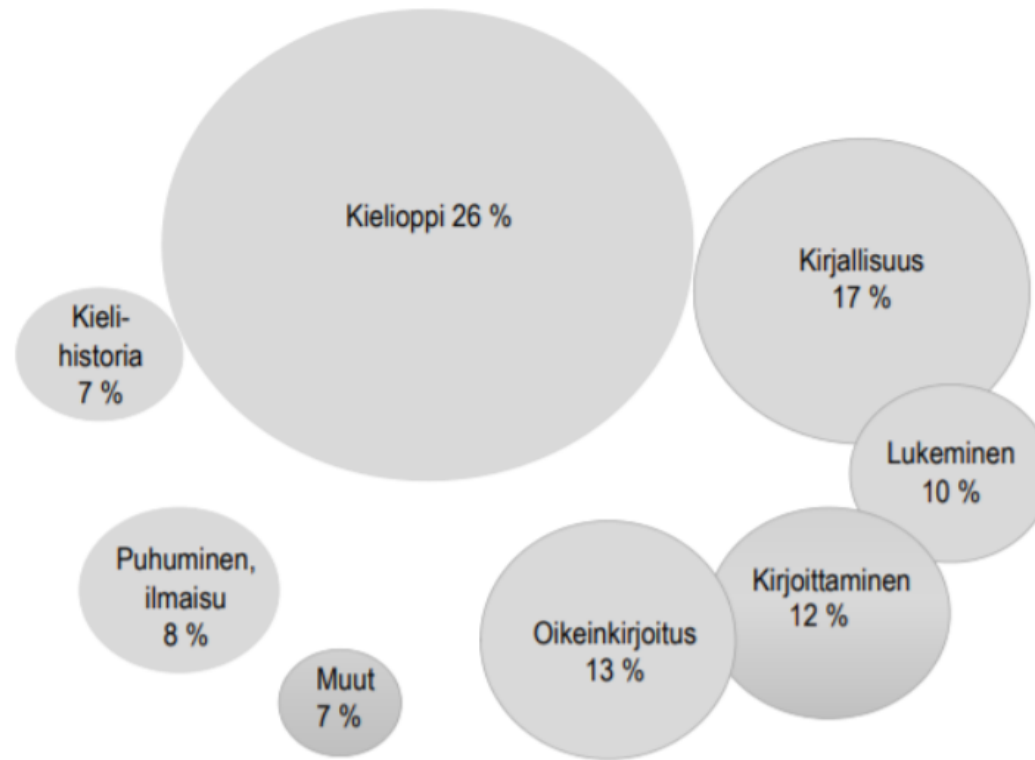
kielitietoisuus, monilukutaito, tekstin tuottamisen ja tulkitsemisen taidot laajan tekstitaitokäsityksen hengessä; ylioppilaskokeen digitalisoituminen, debatti ylioppilaskokeen laajuudesta (yksi- vai kaksipäiväinen)

2020-30

Miltä tulevaisuus näyttää?

Visioikaa tulevaisuuden muutoksia

Peruskoululaisten
käsityksiä
äidinkielestä ja
kirjallisuudesta
oppiaineena

KUVIO 1. Oppilaiden (9.lk) kirjoitelmissa (N=97) esiintyvät äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen sisältöjä kuvaavat nimitykset (N=732). Kuviossa on näkyvillä kunkin aihepiirin eniten mainintoja saanut nimitys

Kulju, P., Räihä, P. & Mäkinen, M. 2015. Peruskoululaisten käsityksiä äidinkielestä ja kirjallisuudesta oppiaineena. Teoksessa Harjunen, E. (toim.) Tekstit puntarissa. Ajatuksia äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistuloksista perusopetuksen päättöarvioinnissa 2014 ja 2010. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Julkaisut 2015:10, 85–96

Äikän
tehtävä
oppiaineena?!

Kielellä opitaan ja opiskellaan muissakin kuin kieliaineissa

Monilukutaito eri oppiaineissa

Kun opitaan, niin

Ympäristöopissa
(maantiedossa,
biologiassa,
terveystiedossa,
matematiikassa,
fysiikassa,
kemiassa)

katsomusaineissa
(uskonnossa,
elämäkatsomus-
tiedossa),

historiassa ja
yhteiskuntaopissa

taito- ja taideaineissa
(kuvataiteessa,
musiikissa, liikunnassa,
käsityössä)

Kun opiskellaan, niin....

Onko oppilas tietoinen oppimisestaan ja osaamisensa kehittymisestä oppimisprosessin aikana ja sen päättyessä?

Tietääkö oppilas, kuinka hänen osaamisensa tulisi kehittyä jatkossa?

Mitä tietoa ja missä vaiheessa tarvitaan yläkouluun siirtymistä varten?

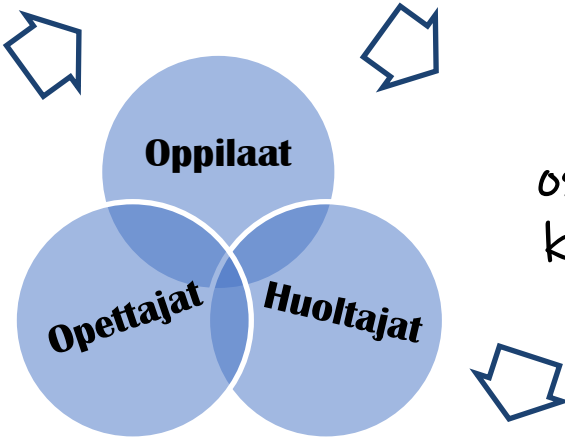
Miten ohjaan oppilasta kannustavasti ja kehittävästi koko oppimisprosessin ajan?

Missä vaiheessa oppilas arvioi itse oppimistaan ja milloin hyödynnämme vertaisarviointia?

Miten esimerkiksi muodostamme yhteisen ymmärryksen oppilaan kielen kehityksen, kielellisen tietoisuuden ja monilukutaidon edistämisestä luokilla 1-6?

Mitä on osaaminen?

Miten arviointitietoa käytetään?

Miten osaaminen kehittyy?

Kuka arvioi?

Miten arvioidaan?

Kuinka mallinnan osaamista ja sen kehittymistä oppilaille ja heidän huoltajilleen? Kuinka hyödynnän esimerkiksi taitotasotaulukoita?

Millaisia työkaluja tarvitsen oppimisen ohjaajana?

Arviointikulttuuri

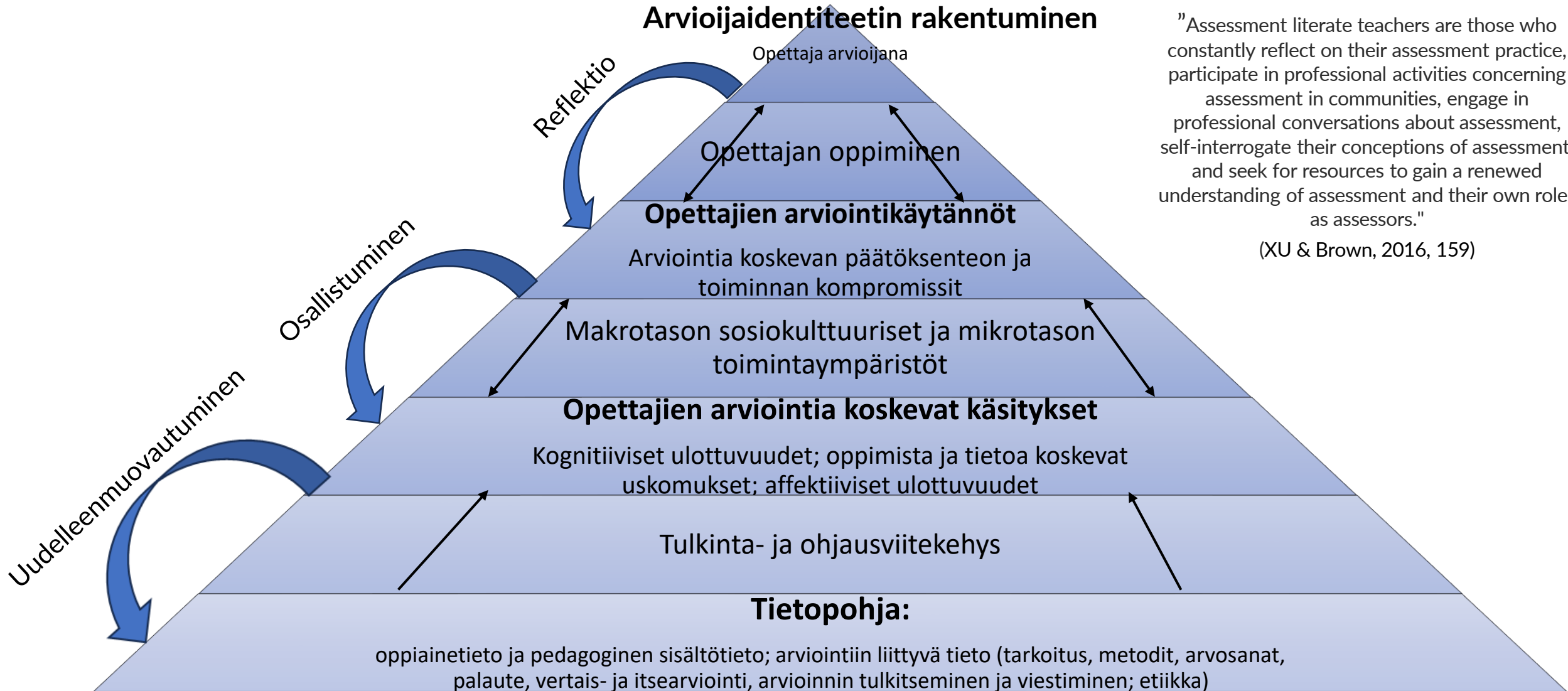
- Arviointiin liitetyt uskomukset, arvot ja käsitykset, jotka joko tiedostettuina tai tiedostamattomasti vaikuttavat arviointikäytänteisiin, arviointimenetelmiin sekä niihin liittyviin valintoihin.
- Arviointikulttuuri heijastelee myös sitä, mitä pidetään osaamisena, tietämisenä, suotuisana toimintana oppimisen kannalta.
- Arviointikulttuuria muovaavat käsitykset, uskomukset ja arvostukset ovat syntyneet mm. traditioiden, yhteiskunnallisten arvostusten, opetussuunnitelmien ja oppiaineiden omista lähtökohdista käsin.
- Opettajat, mutta myös sidosryhmät ylläpitävät, toisintavat ja myös uudistavat arviointikulttuuria omilla valinnoillaan ja toimillaan.

(esim. Fuller & Skidmore, 2014; Xu & Brown, 2016)

Opettajan arviointiosaamisen kehittäminen identiteettityönä

A conceptual framework of Teacher Assessment Literacy in Practice, TALiP

(Xu & Brown, 2016; käänös Atjosta 2021 mukailleen)

Arviointi oppimisprosessin aikana

DIAGNOSTINEN ARVIOINTI

- Lähtötason kartoitusta opetuksen suuntaamiseksi
- Tentit, testit, kokeet, itsearviointi, havainnointi

OPPIMISJAKSON ALUKSI
Kartoitetaan mitä oppija jo osaa ja millaisia oppimistavoitteita asetetaan

FORMATIIVINEN ARVIOINTI

- Pääosa arvioinnista – osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä
- Opettaja havainnoi oppimisprosessia ja on vuorovaikutuksessa oppijoiden kanssa
- Keskeistä itse- ja vertaisarviointi
- Yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta.

OPPIMISPROSESSIN AIKANA
Palautteen tehtävänä auttaa oppijaa ymmärtämään

- 1) Mitä heidän on tarkoitus oppia
- 2) Mitä he ovat jo oppineet
- 3) Miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan

Keskeistä metataitojen kehittäminen!

SUMMATIIVINEN ARVIOINTI

- Oppimisprosessin jälkeen
- Kommunikoidaan todistuksissa tai arviointitiedotteissa (tentit, kokeet määrälliset mittarit)
- Sanallista tai numeerista tai niiden yhdistelmä

OPPIMISJAKSON PÄÄTTEEKSI
Kartoitetaan, miten oppija on saavuttanut tavoitteet oppiaineissa tai opintokokonaisuuksissa

Ennakkotehtävä seuraavaan suurryhmään

Orientoidu suurryhmän teemaan ja katso seuraavat kaksi videota <https://monikielisenoppijanmatkassa.fi/tasavertaisuus/> -sivustolla:

1. Monikielinen oppilas tasavertaisena koulussa – havainnointiskeema opettajalle
2. Ali Jahangirin koulupolku

Miten videon 1 mukaan oppilaiden osallisuutta tulisi tukea koulussa? Mitä noista tuen keinoista Ali Jahangirin koulupolulla toteutettiin?

Tee muistiinpanot itsellesi ja valmistaudu käsittelemään aihepiiriä suurryhmässä.